

Global express

Gaurkotasuna ikasgelan

Irak: azalean

1991EKO GOLKOKO GERRAKO ERREFUXIATUAK

NAHIGABEKO KALTEAK

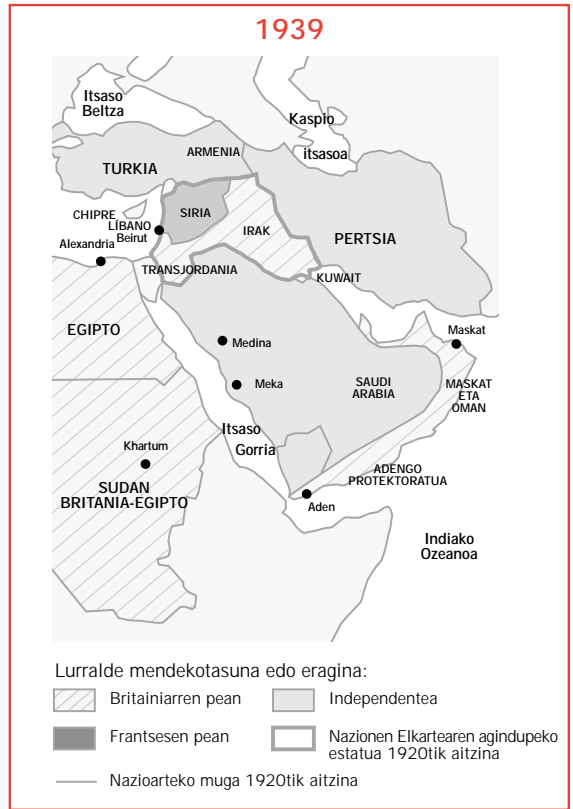
1. Deskribatu irudi hauek.
2. Azaldu elkarren arteko zerikusia.
3. Zer sentitzen duzu irudi hauek ikustean?
4. Zertan ari dira?
5. Zergatik uste duzu ari direla egiten?
6. Nori ari zaizkio zuzentzen?

GERRAREN KONTRAKO MANIFESTAZIOA - DAVID CALLOW/AP

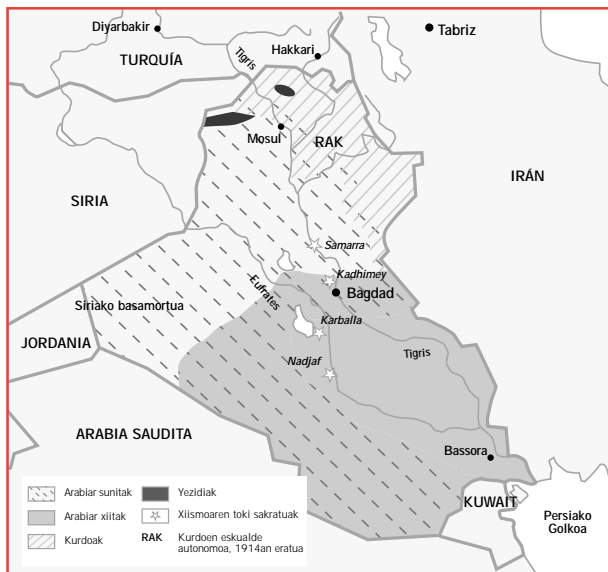
2. Herentzia historikoa

7. Alderatu bi mapak eta esan zeintzuk diren herrialde berriak.

8. Zergatik izaten dira artifizialki sortutako herrialdeetan, Afrikako askotan kasu, gerrak eta borroka armatuak?

9. Zer barne borroka uste duzue izango direla Iraken?

ITUNAK ETA HITZARMENAK

1916. Sykes-Picot ituna
Frantziak eta Britainia Handiak elkarren artean banatu zituzten Ekialde Hurbileko otomandar lurraldeak (gogora dezagun 1918an amaitu zela gerra).

1920. San Remoko Konferentzia
Britainia Handiak gaur egungo Irakeko ekialdeko agintea lortu zuen (Basora-Bagdad-Kirkut-Mosul), eta petrolioak ateratzeko eskubidea.

1925. Nazio Elkartearen Arbitrajea
Nazio Batuen aurrekariak lurralde artifiziala ezarri zuen (gaur egungo Irak). Estatu subiranoa bihurtuz Britainia Handiaren babespean. Beraz, ez zen bete kurdui emandako hitza, lurralde propioa eskuratzeko zutela agindu ondoren.

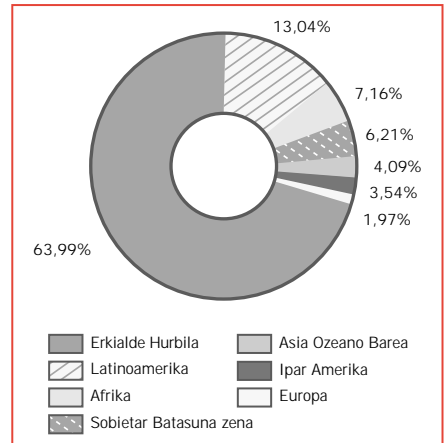
1926. Mosulgo hitzarmena
Britainia Handiak (% 52,5), Frantziak (% 21,5 eta EEBBek (% 21,5) Irak Petroleum Company-ren akzioak elkarren artean banatu zituzten.

3. Petrolioa: herentzia geologikoa

Petrolioa herrialde gehienentzako funtzionamendurako oinarritzeko energia iturri bihurtu da.

Munduko erreserba gehienak (% 65) Pertsiar Golkoaren inguruan daude. Erreserba horietatik %11 Iraken esku dago, eta aise eta merke aterataiteke. Saudi Arabiakoen ondoren dira garrantzitsuenak erreserba hauek.

LE MONDE DIPLOMATIQUE 3-00

10. Hala ematen badu ere, mapa hau ez da Risk jokoa. Estatu Batuek munduko 140 herrialdetan indar militarrik izan arren, zergatik uste duzu biltzen duela eskualde honetan hainbeste indar?

11. Pentsa ezazu, zer edo zer dela eta, bat-batean, petrolio ateratzeari utziko balitz,
 - Zer gertatuko litzateke EEBBetan?
 - Zer, EBean? eta Japonian?
 - Zer gertatuko litzazuke guri? Zeri egin beharko genioke uko? Zertan aldatuko litzateke gure bizimodua?
 - Eta zuri? Zeri egin beharko zenioke uko? Zertan aldatuko litzateke zure bizimodua?

-Ipar Amerikako ekonomiak eta gizarteak 20 milioi upel behar ditu egunero oraingo mailari eusteko, eta produkzioak kontsumoaren herena baino ez du betetzen.
 -Europak apenas duen petroliorik bere lurraldean, Japoniak ere ez.
 -Espainiak 2000 urtean, 65.000 tona petrolio kontsumitu zituen; % 90 kanpotik ekarrita.
 -EBak 1.400 milioi upel petrolio du erreserban; EEBBek 550 milioi baino ez.

Uste baikorren arabera, petrolio eskuratzeko arazoak 40 urte barru hasiko dira. Beste batzuek diotenez, % 90 erreserba kokatuta daude, eta laster izango dira arazoak, orain arte ustiatutako erreserbak aise eta merke atera zitezkeenak izan baitira.

12. Pentsatu, denen artean, zein diren energia arazorako irtenbideak.

4. Egunkarietako kontraesanak: ikerlana

1 Pentagonoak munduko prentsa "kutsatzeko" agentzia sortu du. Enric González, Washington

Pentagonoak prentsaren negozioan sartzea erabaki du. Irailaren 11ren ondotik isilean sortutako Eragin Estrategikoaren Bulegoak (OIE), nazioarteko komunikabideetan, Estatu Batuen interesen aldeko berriak "sartzea" du helburu, besteak beste. Berri horiek benetakoak edo faltsuak izan daitezke eta herrialde lagunetan edo etsaietan dute eragina. Estatu Batuen gerra ekintzen aldeko giro egokia sortzea beste xederik ez dute... Atzo arte ez genekien OIE delakoa zenik. Baina badu bulego bururik ere, Simon Worden abiazioko jenerala

EL PAIS 02-02-20

2 Sadamek, desarmea onartuz gero, boterean jarraitu ahal izango duela esan du Powellek. Isabel Piquer, New York

Colin Powell, Estatu idazkariak, EEBBen helburu nagusia Irak desarmatzea dela adierazi zuen atzo, eta ez Saddam Husseinen erregimena aldatzea ...

EL PAIS 02-10-21

3

Bushek gerrarako botere guztiak eskatu ditu

EEBBek Irak erasoko dutela berretsi dute, nahiz NBERen sostengurik ez izan. Eusebio Val, Washington

Estatu Batuetako presidentek, George W. Bushek, Irak erasotzeko askatasuna eskatu zion atzo Kongresuari, aldi berean, Nazio Batuei, Saddam Husseinen kontra Washingtonek nahi duen moduan jokatzeko ez badute, Estatu Batuek beren aldetik, aliatu zintzoenen laguntzarekin ekingo dutela ohartarazi die. Bushek botere guztiak eskatu ...

LA VANGUARDIA 02-09-20

4

Estatu Batuetako konpainiek kompetentzia baztertuko dute, Bushek Bagdaden erregimen laguna ezarri gero. **Irakeko petrolio gozoa. Eusebio Val, Washington** Iraki begira dauden petrolio konpainien artean Espainiako Repsol eta Italiako Agipek osatuta partzuergoa dago...

LA VANGUARDIA 02-09-16

5

I-11 gehiagorik ez izateko eraso Irak

Pentagonoko buruak "prebentzio kolpearen" teoria azaldu dio Kongresuari

Washingtonen ustez, terrorismoak suntsipen handiko armak eskuratu dituen garai honetan, I-11koak mehatxuei aurre hartu behar zaiela erakutsi zuen. Saddam Husseinen historialagatik eta duen artsenalagatik zilegi da erasotzeko ...

LA VANGUARDIA 02-09-19

6

Bushen asmakariak

Iraken aurkako gerra justifikatu nahian, presidentek txostenak eta datuak asmatu ditu. The Washington Post egunkari indartsuak, Bushek azkenaldian izandako "okerrak" azaleratu zituen atzo... Saddamek, ustez, laster arma nuklearrak erabiltzeko izango duela...

EL PAIS 02-10-23

7

Bushek EEBBetako jenerala jarri gogo du Irakeko agintean Saddam erori ondoren

1945ean Japonian erabilitako sisteman oinarrituta dago aldi baterako Gobernu eredu...

EL PAIS 02-10-12

8

Bushek Irakeko oposiziokoaren entrenatze militarra finantzatu du

5.000 irakiar disidente inguruk borrokarako entrenamendua hartuko du Pentagonoak eskaini eta ordainduta. George W. Bush presidentek hilaren hasieran sinatu zuen Saddam Husseinen aurkako borrokalariak entrenatzeko 92 milioi dolarreko zuzentaraua ...

EL PAIS 02-10-21

9

Washingtonek ez du baztertu barne kolpeak Saddam kargutik kentzea

EEBBen ekintzarekin batera izan liteke altxamendua. Barne kolpeari esker gobernu berriak ez luke hain argiro EEBBen "txotxongilo" emango...

LA VANGUARDIA 02-10-07

10

Saddam eta Bin Ladenek badutela harremanik dio Londonek

Britainiarreko txosten batek dioenez, alkaedako bi buruzagik iraken egin zuen entrenamendua.

Gobernu britainiarren txostenak indarra emango die Irak erasotzeko bushen planei, lehen aldiz ezarriko baitu saddamen eta alkaedaren arteko lotura, eta ustez arma kimiko eta biologikoak lantzen dituzten zenbait instalaziotan lanean ari direla frogatuko.

LA VANGUARDIA 02-09-16

13. Denen artean, berri horiekin egin bi multzo: bata, egiazko deritzozuen deklarazioduna; bestea, gezur itxura dutenena. Arrazoitu zuen sailkapena.

5. Ez prezio honetan

1972an, Irakek bere petrolio nazionalizatu zuen.

1990ean, Irakeko diktadurako gobernuak Kuwait inbaditu zuen eta, ondorioz, Nazio Batuen Segurtasun Kontseiluak enbargoa ezarri zion (inork ezin zion ezer erosi edo saldu Iraki), harik eta okupatutako lurraldea aske utzi arte.

1991ean, Irakek Kuwaitetik alde egin zuen eta errendatu egin zen (Persiar golkoko gerra). Dena dela, aurrera dirau enbargoak gaur egun ere, eta populazio zibilaren giza eskubideen zapalkuntzak ere.

Inportazio zaileko produktuak edo debekatuta direnak

Erabilera bikoitzaren aitzakiaz, hau da, armadarako, erregimenaren aldeko propagandarako edo lehergailuak prestatzeko baliagarri izan litezkeela eta, zaildu edo debekatu egin da eguneroko bizimodurako ezinbesteko diren produktuen inportazioa, hala nola lapitzak, papera, osasun arloko ekipoak, ura edangarri bihurtzeko plantak, ordezeko piezak eta botikak (bihotzeko gaixoetarako nitroglizerinako pilulak, zauriak josteko hari batzuk edo oxigenoa, adibidez), informatika ekipoak eta hedabideetakoak (transistoreak, grabagailuak), intsektizidak, kloroa, eskolako materiala, autoak, petrolio ustiatzeko ordezeko piezak...

Enbargoaren eragina

- 5 urtetik beherako 900.000 haur inguru hil da ezarritako zigorren ondorioz. Gainera, kalte handia jasan dute zaharrek, eri kronikoez eta emakume haurdunek. Irakeko % 8 biztanle hil da enbargoaren ondorioz (1.500.000 lagun baino gehiago). Bizi esperantzak 57 urtetara egin du behera.
- 1989an, 2.800 dolarrekoa zen errenta per capita. 1999an, «Petrolioaren elikagaien truke» izeneko programak 252 dolar besterik ez zuen eman biztanle bakoitzeko. % 70 biztanle pobretasun mugaren azpitik bizi dira. 1989an, Irakeko dinar bat adina ziren 3 dolar. 2002an, 1.900 dinar behar dira dolar bat izateko.
- Gerra aurretik, eguneko 3.500 kaloria zegoen biztanle bakoitzari. Gaur egun, ez da 1.200era iristen (behar diren erdiak, MOEren arabera). Enbargoaren aurretik, Irakek kontsumitzen zuen % 70 elikagai inportatuak ziren. % 68 haur irakiarrek nutrizio eskasia jasan behar du, maila ezberdinetan.
- Gerra aurretik, % 92 biztanlek zuen edateko ura. Gaur egun, % 44k baino ez; ondorioz, ugaritu egin dira eritasun infekziosoak, kolera, esate baterako. Debekatua dute kloroa inportatzea.
- 1989an, % 93 biztanlerentzat zen osasun publikoa doakoa. % 90 haurrentzat txertoa. Irak botika ekoizle eta esportatzailea zen. Gaur egun, % 39 gaixok baino ez du behar duen tratamendua. 30.000 ohetatik, erdiak inguru daude erabiltzeko moduan, ekipoak eta botikak falta direlako.
- Uranio pobretuko lehegailuek izugarri handitu dituzte leuzemia kasuak eta sortzetiko malformazioak irakiarren artean. Basoran, % 3 jaioberri jaio da formazio gaitzez.
- 1979tik, hezkuntza publikoa eta doanekoa zuten. Gaur egun, % 25 haur dago eskolatu gabe. Joaten direnatarik erdiek ez dute aulkirik, ezta mahairik ere, eta txandaka ibili behar izaten dira.

14. Irakiarren zeintzuk oinarritzko giza eskubide ari dira urratzen azkeneko hamar urte luzetan? Arrazoitu zure erantzuna.

15. Zigortzaileek badakite botere politikoa, ekonomikoa eta militarra dutenek ezer faltako ez dutena, eta herriak jasango dituela zehapenak. Beraz, zure ustez, zer da lortu nahi dutena?

16. **Labur azaldu komikiok dakartzatena. Zer esan nahi izan du marrazkilariak? Ez duzu marrazkia deskribatu behar, esanahia azaldu baizik.**

